

**LEADERI KOOSTÖÖ JUHIS KOOSTÖÖTEGEVUSTE RAKENDAMISEKS
MAAELU ARENGU PROGRAMMIDES 2014–2020**

Projekt 11/10/2013

Ajakohastatud: 19/11/2014

Sisukord

1. Sissejuhatus	3
1.1. Juhise tutvustus.....	3
1.2. EAFRD 2014–2020 LEADER/CLLD tutvustus	3
1.3. LEADER/CLLD raames toimuva koostöö põhimõte.....	3
2. LEADERi koostöötegevuste juriidiline alus	4
3. Abikõlblikkuse tingimused EAFRD raames	5
3.1. Üldpõhimõtted.....	5
3.2. Toetuse tüübid	7
3.2.1. Ettevalmistav tehniline toetus.....	7
3.2.2. Koostööprojekti toetamine	7
3.3. Koostööle antava toetuse eelarve	8
4. Koostöötegevuste valiku protseduurid	8
4.1. Koostööks ettenähtud tehnilise ettevalmistava toetuse valik	8
4.2. Koostööprojektide valik kohaliku tegevusgrupi tasandil	9
4.2.1. Kohalike tegevusgruppide poolt tehtav valik	9
4.2.2. Korraldusasutuste poolt tehtav valik	10
5. Piiriülese koostöö (TNC) erisätted	10
6. Maaeluvõrgustike (ENRD ja NRN) roll LEADERi koostöös	12
7. Viimased soovitusel.....	12
1. LISA. Viitedokumendid (2014–2020).....	13
2. LISA. CLLD juhise jagu 8.4	14
3. LISA. Infovahetuse vorm	16

1. Sissejuhatus

1.1. Juhise tutvustus

Käesoleva juhise eesmärk on selgitada LEADERi koostöötegevuste rolli maaelu arengu programmide 2014–2020 raames.

Käesolevat juhist tuleks võtta kui soovituslikku viitedokumenti, millega ei looda uusi õiguslikke reegleid. Igal juhul on Ühenduse seaduse lõplik tõlgendamine Euroopa Kohtu ülesanne.

Käesolev dokument täiendab kogukonna juhitud kohaliku arengu (CLLD) juhist, mille on välja andnud neli Euroopa Komisjoni peadirektoraati (DG), kes on vastutavad ESI-fondide¹ eest, nagu on sätestatud Euroopa parlamendi ja nõukogu määruses (EL) nr 1303/2013 (ühissätete määruses) ning EAFRD² ja EMFF³ fondispetsiifilistes määrustes.

1.2. EAFRD 2014–2020 LEADER/CLLD tutvustus

Ajavahemikul 2014–2020 toetab EAFRD piiriüleseid ja riigisiseseid koostööprojekte, mida teostavad kohalikud tegevusgrupid (LAG) CLLD/LEADER raames väljavalitud kohaliku arengu strateegiate rakendamise osana.

Koostöö toetamine on LEADER meetme kohustuslik element. Nii ettevalmistav toetus koostööle kui toetus koostööprojektidele peab sisalduma maaelu arengu programmides (MAK-ides). Sellegipoolest ei ole see kohustuslik kohaliku tegevusgrupi tasandil vaid pigem soovituslik. Tegevusgrupid saavad ise otsustada kas võimalikku toetust koostööle kasutada või mitte.

1.3. LEADER/CLLD raames toimuva koostöö põhimõte

Koostöö tegemine **on võimalus avardada kohalikke väljavaateid ning tuua piirkonda uusi teadmisi, mis läbi muutuvad paremaks kohaliku arengu strateegiad.** Koostöö võib **võimendada kohaliku arengu uuenduslikku iseloomu** ja panustada läbi suutlikkuse suurendamise, uute äripartnerite kaasamise ning uuenduse, oskusteabe ja uute oskuste levitamise piirkonna konkurentsivõime kasvu.

Lisaks riigisisese koostöö (liikmesriigi sees) võimalikule kasule **annab piiriülene koostöö täiendavat lisandväärtust kohalikule arengule mujalt Euroopast.**

Koostöö tegevusgrupi piirkonnas koos teiste geograafiliste piirkondadega võib olla **mis tahes CLLD/LEADER kohaliku arengu strateegia võtmekomponent** või **selle strateegia täiendav osa.** See võib etappide kaupa areneda kogemuste vahetamisest paljutõotavate tavade muutumiseni ühistes tegevustes. Koostöö teiste CLLD/LEADERit rakendavate piirkondadega võib olla **strateegiline vahend, mida tegevusgrupp kasutab mõnedes projektides vajamineva kriitilise massi saavutamiseks** või **täiendavate vahendite ja teadmiste koondamiseks.**

¹ Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondid

² Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfond

³ Euroopa Merendus- ja Kalandusfond

2. LEADERi koostöötegevuste juriidiline alus

LEADERi raames toimuv koostöö põhineb erinevatel õigusaktidel.

Määrus 1303/2013 (Ühissätete määrus):

Art. 32 *Kogukonna juhitud kohalik areng*

(2) Kogukonna juhitud kohalik areng on:

(d) kavandatud kohalikke vajadusi ja potentsiaali arvesse võttes ning hõlmab kohaliku konteksti uuenduslikke jooni, võrgustikke ja vajaduse korral koostööd.

Art. 34 *Kohalikud algatusrühmad⁴*

(3) Kohalike algatusrühmade ülesanded hõlmavad järgmist:

(f) tegevuste valimine ja toetuse summa kindlaksmääramine ning vajaduse korral pakkumuste suunamine toetuse heakskiitmise eest vastutavale asutusele;

(5) Artikli 35 lõike 1 punktis c osutatud kohalike algatusrühmade koostöömeetmete puhul võib käesoleva artikli lõike 3 punktis f sätestatud ülesandeid täita vastutav korraldusasutus.

Art. 35 *Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide toetus kogukonna juhitud kohalikule arengule*

(1) Asjaomaste Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide toetus kogukondlikult juhitud kohalikule arengule hõlmab järgmist:

(c) kohaliku algatusrühma koostöömeetmete ettevalmistamine ja rakendamine;

Määrus 1305/2013 (EAFRD määrus):

Art. 44 *LEADERi koostöötegevus*

(1) Määruse (EL) nr 1303/2013 artikli 35 lõike 1 punktis c osutatud toetust antakse:

(a) riigisisestele koostööprojektidele (liikmesriigi sisene koostöö) või mitme liikmesriigi vaheline või liikmesriigi ja kolmandate riikide territooriumide vahelistele koostööprojektidele (piiriülene koostöö);

(b) riigisiseste ja piiriüleste koostööprojektide ettevalmistavale tehnilisele toetusele, tingimusel et kohalikud tegevusrühmad on võimelised tõendama, et nad kavandavad konkreetse projekti rakendamist.

(2) Lisaks teistele kohalikele tegevusrühmadele võivad EAFRD raames kohalike tegevusrühmade partnerid olla:

(a) maapiirkonna kohalike avalik-õiguslikest ja eraõiguslikest isikutest partnerite rühm, kes rakendab kohaliku arengu strateegiat liidus või liidust väljaspool;

(b) muu kui maapiirkonna kohalike avalik-õiguslikest ja eraõiguslikest isikutest partnerite rühm, kes rakendab kohaliku arengu strateegiat.

(3) Kui koostööprojekte ei vali kohalikud tegevusrühmad, kehtestavad liikmesriigid jooksva taotlussüsteemi.

Liikmesriigid avalikustavad riikidevaheliste koostööprojektide valimist käsitlevad siseriiklikud või piirkondlikud haldusmenetlused ning rahastamiskõlblikud kulud hiljemalt kaks aastat pärast nende maaelu arengu programmide heakskiitmise tähtpäeva.

Pädev asutus kiidab koostööprojektid heaks hiljemalt neli kuud pärast toetustaotluste esitamise tähtpäeva.

(4) Liikmesriigid teavitavad komisjoni heakskiidetud riikidevahelistest koostööprojektidest.

Art. 52 *Euroopa maaelu arengu võrgustik*

(3) Võrgustiku ülesanded on:

(g) toetada riiklikke võrgustikke ja piiriüleseid koostööalgatusi ning teabevahetust kolmandate riikide võrgustikega seoses meetmete ja kogemustega maaelu arengu valdkonnas;

⁴ **Kohalikud algatusrühmad** on käesolevas juhises tõlgitud sõnaga „tegevusgrupid”

(h) konkreetselt kohalike tegevusrühmade jaoks:

(ii) teha koostööd Euroopa Regionaalarengu, Euroopa Sotsiaalfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi poolt kohaliku arengu jaoks moodustatud võrgustikutöö ja tehnilise abi asutustega seoses nende kohaliku arengu meetmete ja riikidevahelise koostööga.

Art. 54 Riiklik maaeluvõrgustik

(3) Artikli 51 lõike 3 kohast EAFRD toetust kasutatakse:

(b) sellise tegevuskava ettevalmistamiseks ja rakendamiseks, mis hõlmab vähemalt järgmist:

(iii) tegevused, mis on seotud kohalikele tegevusrühmadele koolituse ja võrgustikutöö pakkumisega, eelkõige tehniline abi riigisiseste - ja piiriülesele koostööle, kohalike tegevusrühmade vahelise koostöö hõlbustamine ning artiklis 35 osutatud meetme jaoks partnerite otsimine;

3. Abikõlblikkuse tingimused EAFRD⁵ raames

3.1. Üldpõhimõtted

- Geograafiline ulatus

EAFRD/LEADER tegevusgruppide võimalikud koostööpartnerid on loetletud EAFRD määruse artiklis 44 (2). Eeskätt sätestab see artikkel, et tegevusgrupid võivad koostööd teha partneritega **nii Euroopa Liidu riikidest kui ELi väliste partneritega**. Euroopa Liidu partnerid võivad asuda nii **maa- kui linnapiirkonnas**. Partnerid väljastpoolt Euroopa Liitu võivad siiski paikneda ainult maapiirkonnas.

Et saada koostööst maksimaalset kasu, peaksid korraldusasutused vältima koostöö geograafilise ulatuse piiramist kui selleks vajadus puudub. Et tegevusgrupid võivad teha koostööd linnapiirkonna või ELi väliste partneritega, on EAFRDst rahastamiseks abikõlblikud üksnes maaelu arengu programmi CLLD/ LEADERi meetme raames valitud kohaliku arengu strateegia raames tegutsevate tegevusgruppidega seotud tegevused. Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide jaoks kehtestatud sätteid "Tegevuste abikõlblikkus sõltuvalt asukohast" tuleb järgida (vt Ühissätete määruse artikkel 70), eriti mis puudutab kulusid kolmandates riikides.

- Partnerite tüübid

Koostööreegleid määratledes peaksid korraldusasutused andma tegevusgruppidele võimaluse kaasata koostööprojektidesse arvukalt partnereid, sh Euroopa Liidus ja väljaspool EL territooriumi asuvaid erinevaid partnerlusi. Eeskätt ei tohiks välistada koostööd kohalike tegevusgruppide ja teiste partnerluste vahel, kes ei ole tegevusgrupid.

EAFRD määruse artikli 44 lõige 2 sätestab, et kui LEADER tegevusgrupi koostööprojekti partner ei ole teine tegevusgrupp, peab see olema "maapiirkonna kohalike avalik-õiguslikest

⁵ ENRD on "LEADERi värava" raames välja töötanud üldise "LEADERi piiriülese koostöö [TNC] juhise", mis võib olla kasulik vahend, et aidata välja töötada eriline lähenemisviis koostöö programmeerimisele. ENRD on avaldanud ka faktilihti liikmesriigispetsiifilise infoga TNC reeglite ja protseduuride kohta perioodil 2007–13: http://enrd.ec.europa.eu/leader/leader/en/transnational-cooperation_en.cfm

ENRD LEADERi fookusrühma 3 aruanne ("LEADERi koostöömeetme rakendamine") sisaldab analüüsi väärtuslikke elemente ja soovitusi: http://enrd.ec.europa.eu/leader/leader/focus-groups/en/focus-group-3_en.cfm

ja eraõiguslikest isikutest partnerite rühm, kes rakendab kohaliku arengu strateegiat". See tähendab, et selle rühma tegevuse ulatus peab sarnanema tegevusgrupi tegevuse ulatusega, kuid **ei pea vastama kõikidele** Ühissätetemääruse artiklis 33 (kogukonna juhitud kohaliku arengu strateegiate kohta) sätestatud **tunnusjoontele**.

Koostööprojekti alguses peavad partnerid allkirjastama koostöökokkuleppe, milles täpsustatakse selgelt iga partneri ülesanded.

Soovitavalt võiksid partnerid eelnevalt kokku leppida läbiviidavate tegevuste olulisemad tingimused. Nad võiksid kokku leppida ka projektiväliselt teostatavad tegevused.

Samuti on oluline, et koostööpartnerid teavitavad üksteist projekti edenemisest ja igast muudatusest selle rakendamisel, et võimaldada vajalike paranduste tegemist ja tagada ühiselt kokkulepitud projektieesmärkide saavutamine.

- Koostööprojektidest kasusaajad

Koostööprojektid nõuavad suuremat koordineerimist kui tavalised kohalikud projektid. Paljudel juhtudel on neil ka tugev kollektiivne või piirkondlik mõõde. Neil juhtudel on mõistlik, et lõplik kasusaaja koostööprojektile antavast toetusest saab olla ka tegevusgrupp ise. Ühissätete määruse artikli nr 34 lõikes 4 on see selgesõnaliselt lubatud.

- Juhtpartner

Koostööprojektide puhul ei ole kohustuslik määrata juhtpartnerit (mõnikord nimetatakse seda "koordineeriv kohalik tegevusgrupp"), kuid juhtpartneri määramine on väga soovitatav. Kui juhtpartnerit ei ole, peavad ülesanded olema partnerite vahel äärmiselt selgelt jaotatud ja nad peavad panustama palju ning kõigi pühendumine peab olema võrdselt kõrge.

Juhtpartneri ülesanded ja vastutus peaksid tavaliselt sisaldama järgmist:

- projekti planeerimise juhtimine ja koordineerimine – sh partneritevahelise koostöökokkuleppe ettevalmistamine;
- partnerite rahastamistaotluste koordineerimine ja seire;
- projekti ning iga partneri poolt täidetavate ülesannete täitmise juhtimine ja koordineerimine (infovahetuse korraldamine, ühiste väljundite jne organiseerimine);
- projekti saavutuste ja eelarve kasutamise seire ja tutvustamine.

Vastavalt iga koostööprojekti vajadustele võib lisada muid ülesandeid ja vastutusvaldkondi.

Juhtpartneri vastutust tuleb kompenseerida suurema projektieelarvega kui teistel partneritel. Seda saab rahastada kas tegevusgrupi eelarvest või asjaomase partneriga koostööks ettenähtud eelarvest või teiste projektipartnerite rahalise panusega.

3.2. Toetuse tüübid

3.2.1. Ettevalmistav tehniline toetus⁶

Ühissätete määruse artikli 35 lõike 1 punkt c sätestab, et “(1) Asjaomaste Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide toetus kogukondlikult juhitavale kohalikule arengule hõlmab järgmist:

(c) kohaliku algatusrühma koostöömeetmete ettevalmistamine ja rakendamine;”

See tähendab, et **ettevalmistav tehniline toetus on kohustuslik** ja seda tuleks rakendada kõikides maaelu arengukavades **kogu programmiperioodi jooksul**. Sellist ettevalmistavat toetust on juba antud 2007–2013 programmiperioodil ja isegi Leader+ ajal, aga nüüd on ettevalmistav tehniline toetus koostööle antava toetuse kohustuslik element. Selle eesmärk on tegevusgrupi koostöötegevustele kaasa aitamine.

Ettevalmistava tehnilise toetuse raames abikõlblikud kulud võivad näiteks olla järgmised:

- potentsiaalsete partneritega kohtumiste kulud (reisimine, majutus, tõlkekulud jne);
- koostööprojekti käivitamise eelsed kulud (nt osavõtt üritustest, projekti teostatavusuuring, eriküsimustes konsulteerimine, tõlkekulud, lisapersonalikulud).

Siiski on raske ette näha kõiki vajalikke tegevusi, mis võivad tegevusgruppidele koostööprojekti ettevalmistamisel vajalikud olla. Seetõttu on äärmiselt soovitatav **mitte liialt piirata maaelu arengukavades abikõlblike kulude nimekirja**.

Ettevalmistavat tehnilist toetust võib anda üksnes tingimusel, kui tegevusgrupp näitab, et seda kasutatakse mingi konkreetse projekti ettevalmistamiseks.

See tähendab, et tegevusgrupp peaks vähemalt välja tooma kavandatava projekti eesmärgid ja üldise sisu.

Ettevalmistava tehnilise toetuse saamine ei tähenda siiski kohustust käivitada koostööprojekt iga hinna eest, näiteks kui see osutub teostamatuks. Ettevalmistav toetus on ka siis abikõlblik, kui koostööprojekti ei järgne ning koostööprojekti ettevalmistuseks saadud toetust ei tohiks kohustada tagasi maksta.

Ettevalmistavast tehnilisest toetusest ei tohiks rahastada kulutusi, mis tehakse pärast koostööpartnerluse loomist koostöökokkuleppe alusel, sest määratluse kohaselt peab ettevalmistav toetus eelnema koostööprojektile.

Korraldusasutused võivad otsustada kehtestada ettevalmistava tehnilise toetuse ülemmäära ning nad võivad vabalt valida sobiva lähenemisviisi ja alused (nt kindel summa tegevusgrupi või taotluse kohta jne).

3.2.2. Koostööprojekti toetamine⁷

EAFRD toetust saab kasutada ka koostööprojekti tegevuste rahastamiseks.

⁶ Määruse (EL) nr 1305/2013 artikkel 44(1)(b)

⁷ Määruse (EL) nr 1305/2013 artikkel 44(1)(a)

Koostööprojekt peaks olema **konkreetne tegevus selgelt tuvastatavate tulemuste või väljunditega**, mis toob kasu projektis osalevatele piirkondadele.

Projektid võivad olla suunatud erinevate tegevuste elluviimisele. Need võivad näiteks hõlmata oskuste omandamist ja kohaliku arengu kogemuste edasiandmist nt ühiste väljaannete, koolituste ja mestimise kaudu (nagu programmijuhtide ja -personali vahetused), mis viib ühiste või sarnaste meetodite kasutuselevõtmiseni või ühise või koordineeritud arendustööni.

Abikõlblikkuse tingimused saab kehtestada kohaliku arengu strateegias või programmitasandil vastavalt valitud valimissüsteemile (vt punktid 4.2.1 ja 4.2.2 allpool). Kriteeriumid peaksid järgima sama lähenemisviisi, mida on kasutatud kohaliku arengu strateegiate raames rakendatud projektide puhul ("kohalikud projektid")⁸.

3.3. Koostööle antava toetuse eelarve

Igas MAKis tuleb kindel summa LEADER meetme eelarvest reserveerida koostöötegevuste jaoks. See peab tagama, et tegevusgruppide koostööprojektide elluviimine oleks teostatav. Koostöö eelarve peab olema ära toodud MAKi rahaliste väljundite tabelites.

Kui tegevusgrupid ise valivad välja koostööprojekte rahastamiseks, peaks koostööprojektidega seotud eelarve olema tegevusgruppidele eraldatud koos eraldistega kohalike projektide rakendamiseks. Kui koostöötegevusi juhitakse tsentraalselt korraldusasutuse poolt, ei ole tegevusgruppidele eraldatud eelarvet koostöötegevuste jaoks ja nad taotlevad projektipõhist toetust korraldusasutuse poolt organiseeritud projektikonkursside raames.

Kogemused on näidanud, et koostööprojektide arendamine vajab aega. Seetõttu on soovitatav tagada riikliku rahastamise eelarvest teatav summa koostöötegevusteks läbi kogu rahastusperioodi.

Kulukategooriad

Lisaks iga koostööpartneri **individuaalsetele kuludele** peaksid koostöötegevuste raames tehtud **ühised kulud** samuti abikõlblikud olema. Ühised kulud on need, mida partnerid peavad omavahel jagama (nt ühise veebilehe või brošüüri kulud).

Riigi tasandil tuleks juhistes või õigusaktides ühtlustada võimalikud kulukategooriad, eelkõige tuua selgelt välja mitteabikõlblikud kulud, et vältida tegevusgruppide ette asjatult tekkida võivaid takistusi.

4. Koostöötegevuste valiku protseduurid

4.1. Koostööks ettenähtud tehnilise ettevalmistava toetuse valik

Koostöö alustamise soodustamiseks soovitatakse viia läbi eraldi menetlus ettevalmistava tehnilise toetuse määramiseks, mis on selgesti eristatav koostööprojektide valiku protseduurist.

Ettevalmistava tehnilise toetust võimaldatakse:

⁸ Määruse (EL) nr 1303/2013 artikkel 35(1)(b)

- a) läbi haldusliku valikuprotseduuri – toetus antakse valitud tegevusgruppidele pärast taotluse esitamist korraldusasutusele; või
- b) läbi kohaliku valikuprotseduuri, mida tegevusgruppid ise läbi viivad, kasutades osa nende kohaliku arengu strateegiate rakendamiseks eraldatud eelarvest.

4.2. Koostööprojektide valik kohaliku tegevusgrupi tasandil

Vastavalt Ühissätete määruse artiklile 34, on kohaliku arengu strateegia raames rakendatavate projektide valik tegevusgrupi ülesanne. Teiselt poolt, erandina Ühissätete määruse artikli 34 lõike 3 punktist f võib koostööprojekte mõningatel juhtudel valida korraldusasutus.

Seega on projektide valikuks kaks võimalust: tegevusgrupi poolt tehtav valik ja korraldusasutuse poolt tehtav valik (vt 4.2.1 & 4.2.2 allpool). Võimalik on ka kasutada mõlemat koostööprojektide valiku võimalust üheaegselt ühe ja sama programmi raames.

Vastutavad ametiasutused peaksid panustama ennetavalt otsustamisprotsessi käigus tekkivate viivituste vähendamisele. Koostööprojektide edu sõltub selgelt erinevate koostööpartnerite taotluste kiirest menetlemisest. Rahade eraldamise otsus tuleks teha nelja kuu jooksul alates projekti esitamise kuupäevast (EAFRD määruse artikli 44 3. lõike 3. lause). See ajapiirang peaks kehtima ka tegevusgruppide poolt valitavate koostööprojektide puhul.

Liikmesriigid peaksid tagama, et valikuprotseduuride ja tähtaegade erinevused ei põhjustaks tegevusgruppide eemalejäämist koostööst.

Kiire otsusetegemise protseduuri kõrval soovitatakse korraldusasutustel leida viis , et korraldusasutused oma piirkonna partneri koostööprojekti taotluse tingimuslikuks heakskiitmiseks, kusjuures tingimuseks on see, et teiste partnerite korraldusasutused mõistliku aja jooksul kiidavad heaks omapoolsed projekti taotlused. See peaks hõlbustama projektide rakendamist, mida peavad heaks kiitma erinevad riiklikud või piirkondlikud asutused.

4.2.1 Kohalike tegevusgruppide poolt tehtav valik

Kui koostöö on ühe prioriteedina sisse kirjutatud tegevusgrupi kohaliku arengu strateegiasse , siis valib koostööprojektid välja tegevusgrupp. Selle rakendusmudeli puhul rakendub alt-üles lähenemine ka koostöötegevuste puhul. Ideaalis ning selleks, et järgida nii palju kui võimalik CLLD/LEADERi põhimõtteid, on väga soovitatav, et tegevusgrupid viiksid koostöötegevused sisse oma kohaliku arengu strateegiatesse. See võib toimuda konkreetsete koostöötegevuste või üldise koostööstrateegia vormis tuginedes SWOT analüüsis välja toodud vajadustele.

Tegevusgrupp annab teada oma kavatsusest teha koostööd strateegias nimetatud valdkonnas (valdkondades), aga kindlaid partnereid ei ole tingimata näidatud (sest teiste MAK-ide raames pole tegevusgrupe veel LEADERi elluviimiseks välja valitud). Tegevusgrupp sätestab koostöö oma tegevuskavas ja rahastamiskavas (mida võib vajadusel täpsustada põhinedes seire ja hindamisprotsessi tulemustele).

Sel juhul eraldatakse koostööeelarve tegevusgrupile koos eraldisega kohaliku arengu strateegia rakendamiseks. Tegevusgrupp valib oma koostööprojekte nagu teisigi projekte kohaliku arengu strateegia raames. Asjaga seotud asutuste roll on järelikult samuti sama nagu iga muu projekti puhul, ehkki etappe on tõenäoliselt rohkem, sest projekti partnerite osalemine võib sõltuda veel ühe asutuse heakskiidust.

Erandjuhtumina on siiski võimalik anda tegevusgruppide õigus koostööprojekte valida üle korraldusasutustele, sest tegemist ei ole lihtsalt kohalike projektidega, vaid omavad laiemat piirkondlikku mõju. Korraldusasutus võib seetõttu pidada oluliseks protsessi juhtida

kuulutades välja projektikonkursid, asutades koostööprojektide valikukomisjoni ja määratledes üldised kriteeriumid, sh temaatilise lähenemise kõikide programmipiirkonna tegevusgruppide jaoks.

Paljud liikmesriigid on asja sel viisil lahendanud mitme LEADERi põlvkonna jooksul (vt praeguse perioodi näiteid⁹). Selline võimalus ei tohiks siiski takistada tegevusgruppe valimast nende strateegiaga kooskõlas olevaid koostööprojekte. Samuti ei tohiks see piirata või nõrgestada projektide alt üles lähenemise iseloomu.

4.2.2. Korraldusasutuste poolt tehtav valik

Juhul kui korraldusasutused hoolitsevad koostööprojektide valiku eest, tuleks kehtestada 'jooksev' taotluste vastuvõtu voor (EAFRD määruse artikli 44 lõige 3). Seda kohustust tuleks mõista nii, et kui projektide valik korraldatakse läbi taotlusvoorude, peaksid need kas olema alaliselt avatud kogu perioodi jooksul või aastas peaks toimuma vähemalt kolm kuni neli taotlusvooru, et tagada pidev juurdepääs sedalaadi toetusele.

Igal juhul tuleks taotlusvoorusid avada piisavalt tihti, et mitte takistada projektide elluviimist, mille partnerid on eri programmi piirkondadest (vt 5. jagu allpool ja 2. lisa: CLLD juhise jagu 8.4). Arvestades aega, mis kulub koostööprojektide valimisele julgustatakse korraldusasutusi leidma viise valikuprotsessi sulgemise ühtlustamiseks programmiperioodi lõpus. Korraldusasutused peaks ka teatama partneritele ja teistele korraldusasutustele, kas projekt kiideti heaks või mitte. See infovahetus on nõutav, sest projekti elluviimine (nt maksed) saab alata alles siis, kui kõik asjakohased protseduurid on lõpule viidud.

Nagu eespool nimetatud, peaksid korraldusasutused tagama kiire otsusetegemise protsessi ning neid julgustatakse leidma viisi kiita oma piirkonna koostööprojektid tingimuslikult heaks, kusjuures tingimuseks on see, et partnerite projektid kiidetakse heaks mõistliku aja jooksul. Nii hõlbustatakse selliste projektide rakendamist, mis eeldavad erinevate riiklike või piirkondlike ametiasutuste heakskiitu.

5. Piiriülese koostöö (TNC) erisätted

EAFRD määruses on sätted, mis peaksid eriliselt soodustama piiriülese koostöö (TNC) projektide rakendamist ja vähendama kitsaskohti, mis on tingitud sellest, et iga projekt peab saama heakskiidu erinevate riikide korraldusasutustelt.

EAFRD määruse artikkel 44 sisaldab mitmeid olulisi kohustusi, mida korraldusasutused peavad piiriüleste koostööprojektide juhtimisel järgima. Need on nimetatud allpool. (Vt ka 6. jagu – nii Euroopa Maaelu Arengu Võrgustiku (ENRD) kui riiklike maaeluvõrgustike (NRN) kohustused piiriülesele koostööle antava tehnilise abi suhtes.)

- *“[Liikmesriigid] avalikustavad riikidevaheliste koostööprojektide valimist käsitlevad siseriiklikud või piirkondlikud haldusmenetlused ning rahastamiskõlblikud kulud hiljemalt*

⁹ Vt "TNC liikmesriikide reeglid & protseduurid 2007–2014" ENRD veebilehel:

http://enrd.ec.europa.eu/leader/tnc_guide/member-states-tnc-rules-and-procedures/en/member-states-tnc-rules-and-procedures_en.cfm

kaks aastat pärast nende maaelu arengu programmide heakskiitmise tähtpäeva” (EAFRD määruse artikli 44 lõike 3 punkti 2. lause)

See peaks tagama laiemale avalikkusele ja huvilistele kättesaadava ülevaate nendest teemadest. See on eriti tähtis tegevusgruppidele, kes selleks, et teha piiriülest koostööprojekti, peavad aru saama mitte ainult enda riigi MAKi piiriülese koostööprojekti reeglitest, vaid ka nendest reeglitest, mis kehtivad mis tahes koostööpartneri riigis.

Soovitatakse ka vahetada kogemusi erinevat tüüpi reeglite osas, et jõuda sarnaste lähenemisviisideni. See on eriti tähtis nende liikmesriikide jaoks, kelle vahel võib lähtudes 2007-2013 kogemusest eeldada mitmete piiriüleste projektide elluviimist. Inspiratsiooni võib saada ENRD 2007–2013 veebilehel avaldatud iga liikmesriigi piiriüleste koostööprojektide faktilehelt (fiche). Võib arvata, et Euroopa maaelu arengu võrgustik kogub ja teeb avalikuks sarnase materjali ka perioodil 2014-2020.

“Pädev asutus kiidab koostööprojektid heaks hiljemalt neli kuud pärast toetustaotluste esitamise tähtpäeva.” (EAFRD määruse artikli 44 lõike 3 kolmas lause)

Et hõlbustada selliste projektide rakendamist, mille peavad heaks kiitma mitu riiklikku või piirkondlikku ametkonda, peaksid liikmesriigid tagama kiire otsusetegemise protsessi, nii et erinevad valikuprotseduurid ja tähtajad ei vähendaks tegevusgruppide koostöötahet. Määruse kohaselt on koostööprojekti taotluse heakskiitmiseks aega maksimaalselt neli kuud. Korraldusasutustel soovitatakse leida viis oma piirkonnas kiita koostööprojekt tingimuslikult heaks, kusjuures tingimuseks on see, et teiste partnerite korraldusasutused mõistliku aja jooksul oma projektid heaks kiidavad.

- *“Liikmesriigid teatavad komisjonile heakskiidetud riikidevahelistest koostööprojektidest.” (EAFRD määruse artikli 44 lõige 4)*

Sellel on kaks eesmärki: tagada piiriüleste koostööprojektide jätkamine Euroopa tasandil (Komisjon annab koordineeritud infot heakskiitmise kohta) ja pakkuda platvormi infovahetuseks sama piiriülese projektiga seotud asjaomase liikmesriigiga:

Koordineeritud heakskiiduprotseduuri puudumise tõttu kehtib teatamiskohustus iga üksiku heakskiitmise puhul. Riiklikud maaeluvõrgustikud saavad aidata korraldusasutustel vajalikku infot koguda ja projekti jätkamisega tegelda. Euroopa Maaeluvõrgustik saab aidata oma ülesannete raames (EAFRD määruse artikli 52 lõike 3 punkt g¹⁰), levitades ja avaldades infot (vt ka 6. jagu allpool).

Teavitamine peab toimuma läbi SFC 2014.¹¹ (Vorm on 3. lisas.) Detailsem info selle protseduuri kohta tehakse kättesaadavaks vastaval kuupäeval. Mis puutub teavitamiste perioodilisusse, siis seda soovitatakse teha jooksvalt.

Aastate 2007–2013 kogemus on näidanud, et mõned liikmesriigid ei soovi teavitada, kui neil ei ole kõiki vormis nõutavaid andmeid. Aga kuna üheks peamiseks eesmärgiks on võimaldada kiiret infovahetust, palutakse liikmesriike teatada heakskiitmistest isegi sel juhul, kui vorm ei ole lõpuni täidetud. Asjaolu, et vorm esitatakse läbi SFC, ei põhjusta mingeid negatiivseid tagajärgi liikmesriigile, kui vorm ei ole täielikult täidetud. Puuduolevat ja täiendavat informatsiooni saab igal ajal vormile lisada.

¹⁰ Artikkel 52(3). Võrgustiku ülesanded on... (g) toetada riiklikke võrgustikke ja riikidevahelisi koostööalgatusi ning teabevahetust kolmandate riikide võrgustikega seoses meetmete ja kogemustega maaelu arengu valdkonnas.

¹¹ <http://ec.europa.eu/sfc/en/index-page>

6. Maaeluvõrgustike (ENRD ja NRN) roll LEADERi koostöös

EAFRD määrus loetleb ülesanded, mida Euroopa Maaelu Arengu Võrgustik (ENRD) ja riiklikud maaeluvõrgustikud (NRN) peaksid täitma. Nende roll anda üldist tuge ja tehnilist abi LEADERi koostöö valdkonnas on erinev.

Mis puutub ENRDsse, siis on sel selge ülesanne toetada nii piiriüleseid algatusi kui riiklikke maaeluvõrgustikke. Veelgi enam, ENRD teeb koostööd muude Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide loodud CLLD võrgustiku ja tehnilise abi asutustega, eeskätt piiriülese koostöö osas (vt EAFRD määruse artikli 52 lõike 3 punkti g ja punkti h allpunkti ii)

Riiklike maaeluvõrgustike ülesanded seoses koostööga on suunatud tehnilise abi andmisele ja tegevusgruppide koostöötegevuste hõlbustamisele. Seda saab teha viies läbi koolitusi ja koostööle hõlbustavaid IT-lahendusi, kuid see võib sisaldada ka individuaalset või grupi nõustamist ja juhendamist (vt EAFRD määruse artikli 54 lõike 3 punkt b allpunkti iii).

7. Viimased soovitusel

Et edendada koostööd kogukonna juhitud kohaliku arengu (CLLD) kontekstis, võiksid liikmesriigid oma valikuprotseduuris eelistada selliseid tegevusgruppe, kelle kohaliku arengu strateegiad sisaldavad koostööd.

Nad võiksid näiteks seada tegevusgrupi kavandatava koostöötegevuste kvaliteedi üheks oma strateegiate valiku kriteeriumiks.

Kuna jagatud juhtimise süsteemis ei saa kõiki reegleid ühtlustada Euroopa tasandil, siis soovitatakse liikmesriikide tasandil püüda ühtlustada LEADERi koostöö protseduurid ja mõisted niipalju kui võimalik. See kehtib eriti riigisisese koostöö puhul, kui piirkondadel on oma MAKid, aga ka piiriülese koostööga (TNC) hõlmatud liikmesriikide vahelise koostöö puhul. Allpool loetletud viitedokumendid võivad selles suhtes abiks olla.

Tuleks ka arvesse võtta, et LEADERi koostöö on oluline vahend tegevusgruppidele kohaliku arengu strateegia rakendamiseks. Muude Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide poolt võimaldatavate piiriülese koostöö vahendite, eriti Euroopa Regionaalarengu Fondi vahendite abil rahastatava Euroopa territoriaalse koostöö eesmärgi (ETC) programmide kasutamine võib olla täiendav lisarahastus luues sünergiaid arvesse võttes projektide võimalikku erinevat ulatust ja suurust.

1. LISA. Viitedokumendid (2014–2020)

Viitedokumendid (2014–2020):

- **Juhis kogukonna juhitud kohaliku arengu kohta Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondides** (juuni 2014 versioon): jagu 8.4 (Koostööprojektid)
http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/informat/2014/guidance_community_local_development.pdf
- **Kogukonna juhitud kohaliku arengu juhised kohalikele tegijatele**
http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/informat/2014/guidance_clld_local_actors.pdf
- **Meetme fiche LEADER i kohta** (kättesaadav CIRCA-s)

Viitedokumendid (2007–13):

- Juhised meetmekoostöö rakendamiseks maaelu arengu programmide 2007–2013 LEADER telje raames (See sisaldab ka metodoloogilisi elemente.). Kättesaadav: http://enrd.ec.europa.eu/leader/leader/en/transnational-cooperation_en.cfm
- ENRD fookusrühm 3: "Koostöömeetme rakendamine LEADERis", aruanne LEADERi allkomiteele 20. mail 2010: http://enrd.ec.europa.eu/leader/leader/focus-groups/en/focus-group-3_en.cfm
- Riikidevahelise koostöö (TNC) metodoloogiliste aspektide kohta vt LEADER TNC jagu ENRD veebilehel ("Praktiline info ja vahendid riikidevaheliste koostööprojektide loomiseks ja rakendamiseks"): http://enrd.ec.europa.eu/leader/leader/en/transnational-cooperation_en.cfm
- ENRD lõpparuanne maaelu arengu programmi meetme 421 rakendamise seisuga EL-27 riikides (mai 2014): http://enrd.ec.europa.eu/enrd-static/app_templates/enrd_assets/pdf/leader-gateway/Measure_421_State_of_play_FINAL_May_2014.pdf
- **NRN juhised, III peatükk, jagu 3.6: Tehniline abi riikidevahelisele koostööle (TNC) ja territooriumidevahelisele koostööle (2014)** : http://enrd.ec.europa.eu/enrd-static/app_templates/enrd_assets/pdf/guidebook/3.6.pdf

2. LISA. CLLD juhise jagu 8.4

"8.4. Koostööprojektid

CLLD raames võivad fondid rahastada kohalike algatusrühmade koostöötegevuste ettevalmistamist ja rakendamist.

EAFRD ja EMFFi määrused reguleerivad koostöö ulatuse ja eeskirjad LEADERi LAG¹²ide ja EMFFi FLAGide jaoks. Nagu ajavahemikul 2007–13, antakse toetust piiriülestele ja siseriiklikele projektidele. Lisaks võib toetada ettevalmistavat tehnilist toetust (nt potentsiaalsete partnerite kohtumised, uuringud jne), kui LAGid näitavad, et nad valmistavad ette koostööprojekti rakendamist.

Lihtsustamise ja kooskõla huvides soovitatakse tungivalt kasutada samu eeskirju nii ERDFi kui ESFi puhul.

Maapiirkonna LAGidel ning kalanduse ja rannapiirkondade FLAGidel lubatakse nüüd selgesõnaliselt teha koostööd mitte ainult kohaliku arengu strateegiat maa- või kalanduspiirkondades rakendavate partneritega, nagu oli aastatel 2007–2013, vaid ka kohalike muude valdkondade avaliku ja erasektori partnerlustega, kes rakendavad kohaliku arengu strateegiat. Koostöö ELi piiridest väljaspool asuvate kohalike riikliku ja erasektori partnerlustega on samuti võimalik, kuigi EAFRD piirab seda võimalust, lubades seda vaid maapiirkonnas asuvate partnerite korral, samal ajal kui EMFF seda piirangut ei rakenda.

See võimalus võiks näiteks tugevdada sünergiat erinevaid strateegiaid järgivate kuid (osaliselt) samas piirkonnas paiknevate kohalike algatusrühmade vahel (nt linna-maa või maa-kalanduse või linna-kalanduse). Peale võimaluse vahetada kogemusi ja ühiselt midagi õppida, saaksid LAGid kasu koostöö arendamisest selliste põhiteemade osas, mida saab paremini käsitleda laiemas ulatuses.

LEADERi ja EFFi 4. telje kogemus näitab, et paljudel juhtudel saab LAG/FLAG ise koostööprojektidest kasu, sest kompleksuse tõttu on neid projekte parem kavandada ja juhtida kui kohalikke projekte.

Koostööprojektide juhtimiseks on kaks võimalust (LEADERi kogemuse alusel):

8.4.1. LAGide poolt tehtav koostööprojektide valik

Koostöö integreeritakse kohaliku arengu strateegiasse ja koostöö rahastamine (hõlmab ettevalmistavat tehnilist toetust ja projekte) eraldatakse kohaliku eelarvega samal ajal. Kohalikud algatusrühmad valivad koostööprojekte nagu kohalikke projektegi.

8.4.2. Korraldusasutuste poolt tehtav koostööprojektide valik

Et koostööprojektid on oma ülesehituse ja juhtimise poolest nõudlikumad, võivad mõned liikmesriigid otsustada lasta korraldusasutustel neid projekte valida ja lisaks korraldada konkursse neile antava ettevalmistava tehnilise abi saamiseks. Seda tuleb mõista kui alt üles lähenemisviisi erandit.

Sel juhul peavad korraldusasutused EAFRD osas looma jätkuva taotlemissüsteemi. Raha eraldamise otsused tuleks teha 4 kuu jooksul pärast projekti esitamise kuupäeva. Kui projektide valik korraldatakse läbi konkursside, soovitatakse välja kuulutada vähemalt kolm kuni neli konkurssi aastas, et tagada ühesugune heakskiitmise tempo kõikide koostööprojektiga seotud korraldusasutuste puhul. Igal juhul peaks see toimuma küllalt

¹² LAG – kohalik tegevusgrupp

sageli, et takistada erinevatest programmi piirkondadest pärit partneritega seotud projektide rakendamist.

Et hõlbustada erinevate riiklike või piirkondlike administratsioonide heakskiitmist nõudvate projektide rakendamist, peaksid liikmesriigid/piirkonnad tagama, et valikuprotseduuride erinevused ja tähtajad ei kahandaks LAGide huvi koostöö vastu.

EAFRD ja EMFFi raames toimuva riikidevahelise koostöö osas nähakse liikmesriikidele ette järgmised kohustused, et toetada nende projektide üldist rakendamist:

Haldusprotseduurid, sh abikõlblike kulude loetelu, tuleb teha avalikuks.

Liikmesriik peab kõikide riikidevaheliste projektide heakskiitmisest regulaarselt teavitama Komisjoni. EAFRD jaoks loob Komisjon infovahetuse süsteemi, mis aitab asjaga seotud ametiasutustel saada ülevaadet projekti heakskiitmise protsessist erinevates liikmesriikides."

3. LISA. Infovahetuse vorm

INFOVAHETUSE VORM PIIRIÜLESTE KOOSTÖÖPROJEKTIDE KORRAL
1. Põhiinfo projekti kohta
1.1. Koostööprojekti nimetus (sh akronüüm, kui see on olemas) [inglise keeles]*:
1.2. Koostööprojekti raames kavandatavate tegevuste kestus*: 1.2.1. Algus: 1.2.2. Lõpp:
1.3. Ettevalmistav tehniline abi [antakse eraldi igale partnerile]*: Kas koostööprojekt sai ettevalmistavat tehnilist abi? Jah ☐ Ei ☐
1.4. Projekti teemad / märksõnad [rippmenüü]*
1.5. Koostööprojekti kogukulu (€)*: millest EAFRD: muu riiklik panus: erapanus: Teiste fondide kasutamise korral palun need märkida:
1.6. Lisainfo (või projekti veebileht) [palun, esitage projekti lühikirjeldus]:
2. Info koostööpartnerite kohta
2.1. Tegevusgrupi 1 andmed*:
2.1.1. Tegevusgrupi ametlik nimetus [rippmenüü]: 2.1.1.1. Juhtpartner: Jah ☐ Ei ☐
2.1.2. Tegevusgrupi kontaktisik koostöö jaoks 2.1.2.1. Nimi: 2.1.2.2. Aadress: 2.1.2.3. Telefon: 2.1.2.4. E-post: 2.1.2.5. Keeled mida räägib/millest saab aru:
2.1.3. Projekti heakskiitmise kuupäev:
2.2. Tegevusgrupi 2 andmed:
2.2.1. Tegevusgrupi ametlik nimetus [rippmenüü]: 2.2.1.1 Juhtpartner: Jah ☐ Ei ☐
2.2.2. Tegevusgrupi kontaktisik koostöö jaoks 2.2.2.1. Nimi: 2.2.2.2. Aadress: 2.2.2.3. Telefon: 2.2.2.4. E-post: 2.2.2.5. Keeled mida räägib/millest saab aru:
2.2.3. Projekti heakskiitmise kuupäev:
2.3. Teiste partnerite andmed [kui partner ei ole tegevusgrupp]:
2.3.1. Partneri ametlik nimetus:
2.3.2. Koostöö kontaktisiku nimi 2.3.2.1. Nimi:

2.3.2.2.	Aadress:
2.3.2.3.	Telefon:
2.3.2.4.	E-post:
2.3.2.5.	Keeled räägib/saab aru:

3. Pädev korraldusasutus 1 (kontaktisiku andmed):

- 3.1 MAK [rippmenüü]*:
3.2 Nimi:
3.3 Aadress:
3.4 Telefon:
3.5 E-post:

4. Pädev korraldusasutus 2 (kontaktisiku andmed):

- 4.1 MAK [rippmenüü]*:
4.2 Nimi:
4.3 Aadress:
4.4 Telefon:
4.5 E-post:

5. Projekti seis*:

- 5.1 Kestev:
5.2 Tühistatud
5.3 Lõpetatud:

* kohustuslik